

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/190768,Odeszla-siostrzenica-Hieronima-Dekutowskiego-Zapory-Krystyna-Fraszczak.html>
10.04.2026, 07:21

Odeszła siostrzenica Hieronima Dekutowskiego-Zapory - Krystyna Frąszczak

6 września w Tarnobrzegu, w wieku 77 lat zmarła Krystyna Frąszczak. Siostrzenica bohatera była m.in. wiceprezesem Fundacji im. Hieronima Dekutowskiego-Zapory, kultywującej pamięć o Cichociemnym, który podobnie jak inni Żołnierze Wyklęci, został skazany przez komunistów na zapomnienie.

Krystyna Frąszczak swoimi wspomnieniami na temat jednego z najbardziej niezłomnych dowódców polskiego podziemia niepodległościowego podzieliła się z twórcami filmu *Zapora* w reż. Konrada Starczewskiego. Przypomniała wówczas, że w jej rodzinnym domu często rozmawiano o Hieronimie i okolicznościach jego tragicznej śmierci w więzieniu UB, na warszawskim Mokotowie.

- *Moja matka bardzo kochała swojego brata. Nie mogła się pogodzić, że tak bardzo cierpiał. Często do tego wracała, że śledztwo na Rakowieckiej było niewyobrażalne. Jedna z sióstr - Maria Kubiakowa miała widzenie z nim. Opowiadała później, że zobaczyła starca, a on miał wtedy 30 lat. Miał ręce przywiązane łańcuchami do nóg. Powiedział tylko wtedy do ciotki Marii: »Módl się za mnie«* - relacjonowała Krystyna Frąszczak.

Z powodu działalności antykomunistycznej mjr Dekutowskiego, na rodzinę spadły represje. Odczuła je matka Krystyny Frąszczak, która nie mogła kontynuować pracy jako nauczycielka; ojciec, który nie otrzymał zgody na powrót do Marynarki Wojennej; a także sama siostrzenica „Zapory”.

- *Chodziło o to, że im bardziej będziemy anonimowi - czyli im dalej od Tarnobrzega - to nie będziemy utożsamiani z wujkiem. Brano pod uwagę, że może jeszcze te mechanizmy działają, dlatego rodzina namówiła mnie, bym poszła na studia do Szczecina. To były lata 60.* - tłumaczyła.

Siostrzenica mjr Dekutowskiego przez całe życie zaangażowana była w przywracanie należytej pozycji Cichociemnego w świadomości polskiego społeczeństwa. Zabiegała m.in. o odsłonięcie tablicy pamiątkowej tarnobrzegskiego klasztoru oraz aktywnie uczestniczyła w przebiegu I etapu ekshumacji na Powązkach, na tzw. kwaterze „Ł”. Osobiście także odbierała notę identyfikacyjną podczas specjalnej uroczystości w Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia”.

Sylwetkę dowódcy oddziałów partyzanckich na terenie Lubelszczyzny w okresie 1943-1947

przybliża film *Zapora* w reż. Konrada Starczewskiego. Jest to przede wszystkim zapis wspomnień podkomendnych majora, kolegów, przyjaciół i członków rodziny. Z ich opowieści wyłania się obraz człowieka wymagającego i upartego, a jednocześnie wrażliwego i tęskniącego za normalnym życiem.

Dokument można obejrzeć bezpłatnie na kanale IPNtv na YouTube: